

Waar is God in dialoog tussen Bijbel en wereld?

Tjerk de Reus

Evert Jan de Wijer (1964) doet een poging om 'voluit de dominee uit te hangen in de moderne cultuur van de stad van de mens'. Hij doet verslag van zijn leeservaringen met het werk van Kluun, Herman Koch, Peter Buwalda, A.F.Th. van der Heijden, E.L. James (*Vijftig tinten grijs*) en de politieke taal van Wilders. Ook de film *Avatar* brengt hij ter sprake. Dit boek van De Wijer was een keer te verwachten. De Wijer is hoogst geboeid door de hedendaagse cultuur en wil die cultuur graag in dialoog brengen met de Bijbel. Zo promoveerde in 1997 op een studie over de theologie van K.H. Miskotte en diens kijk op de roman *De toverberg* van Thomas Mann.

De bestsellers die De Wijer spreekt, zeggen allemaal iets over de beleving van mensen vandaag. De honderdduizenden lezers van deze boeken moeten in die boeken herkenning hebben ervaren van iets wat hun eigen leven raakt. Bij Kluun gaat het over spiritualiteit en de hang naar een hiernamaals. De film *Avatar* legt een religieus verlangen naar de natuur bloot, terwijl bij Van der Heijden de worsteling met verlies zichtbaar wordt. De Wijer kijkt ruimhartig rond in de hedendaagse samenleving en legt tal van verbanden, van discussies in het tv-programma *DWDD* tot erotiek in de *Bouquet*-reeks.

De sprong naar de theologie zit veelal in de vaststelling dat de Bijbel de moderne levenservaring helemaal niet afwijst, maar juist erkent. De Wijer brengt uitvoerig Bijbelpassages ter sprake om die stelling te staven. Bij de rouwroman van Van der Heijden schrijft hij over de oudtestamentische figuur Jeftha, die zijn dochter verloor. Bij Kluun komt Saul in beeld, die in een spirituele séance contact zocht met de overleden Samuël. Zo springt De Wijer steeds heen en weer tussen de Bijbelverhalen en de hedendaagse cultuur. Bij

elke roman die De Wijer leest, meldt hij dat de Bijbel er eigenlijk net zo over spreekt: troosteloosheid, familieproblemen, een noodlottig levensbesef, zelfs vormen van fascisme.

Autonomie

De drive tot herkennen en beamen brengt hem ook tot de constatering dat de Bijbel niks afweet van een leven ná dit leven, dat er met pornografie niks mis is en dat God mensen compleet vrij laat. Het 'dienen van God', dat ergens in het boek benoemd wordt, blijft een vaag

Er had Bijbels gezien dus nog wel een steviger antwoord op Kluun gegeven kunnen worden

thema. In deze theologische, neo-barthiaanse optiek is God is niet of nauwelijks aanwezig in de wereld; het komt vooral aan op ethiek. De moderne idee van autonomie blijft in De Wijers Bijbelse exercities recht overeind staan. Dan ligt herkenning van de seculiere levenservaring voor de hand.

Het motto van dit boek is afkomstig van de theoloog Miskotte (1894-1976), die zich intensief bezighield met de eigentijdse letteren. Maar

duidelijk is wel dat De Wijer op forse afstand zit van zijn leermeester. Allereerst van diens bevindelijke vroomheid, maar ook viel bij Miskotte de vergelijking tussen Bijbel en cultuur anders uit. Dat blijkt bijvoorbeeld als Miskotte over het werk van Jean-Paul Sartre opmerkt: 'Laat ons niet voorbarig en ontijdig solidair zijn, waar wij van meetaf moesten antwoorden op onze wijze.' Bij de ideeën van Kluun over een spiritueel hiernamaals brengt De Wijer ethische noties ter sprake die de focus leggen bij het leven hier en nu. Dat is een duidelijke kritische spits. Maar de sterke oudtestamentische noties over oordeel en gericht komen niet ter sprake, terwijl op grond daarvan lijnen getrokken kunnen worden naar de explicietere eschatologie van het Nieuwe Testament. Er had Bijbels gezien dus nog wel een steviger antwoord op Kluun gegeven kunnen worden.

Moed

Een kwestie die geregeld terugkeert in De Wijers boek betreft het tragische levensbesef: je zit als mens gevangen in een noodlottige werkelijkheid en je kunt daaruit niet ontsnappen. De Wijer herkent de tragische levenservaring, toont zich hier kritisch. Hij vindt dat er meer gezegd kan worden: we moeten ons bevrijden van het lot. Van der Heijden blijft te veel steken in de tragedie van het verleden, vindt De Wijer. Moed is nodig om op te staan en naar de toekomst te kijken.

Maar wat brengt je bij een oriëntatie op de toekomst? Wat geeft je moed om op te staan als je geveld bent door het verlies van een dierbare? Daarop had Miskotte wel een paar antwoorden, maar De Wijer houdt het erbij dat je 'in opstand moet komen tegen het lot'. Maar als niet duidelijk wordt wat die opstand draagt en mogelijk maakt, blijf je toch gevangen in de beperkte menselijke mogelijkheden?

God op het boekenbal. Evert Jan de Wijer. Skandalon, 18,50 euro

Kort nieuws

NGK

Ds. F. Gerkema 25 jaar predikant

Amersfoort | Ds. F. Gerkema was afgelopen woensdag vijftienvintig jaar predikant in de Nederlands Gereformeerde Kerken. Freerk Gerkema werd geboren op 1 januari 1954 in Den Hulst (Nieuwleusen). Hij studeerde theologie in Kampen en werd in 1988 predikant te Bilthoven. Daarna stond hij bij Groningen (1992) en vanaf 2000 is hij verbonden aan Amersfoort.

TV-uitzending

Palmpasenviering vanuit Sneek

Sneek | Zondag 24 maart wordt voor de tweede keer de Eucharistieviering op tv uitgezonden vanuit de Sint Martinuskerk in Sneek. De live uitzending begint om half elf 's ochtends op Nederland 2. Voorafgaand wordt een *Geloofsgesprek* uitgezonden met beelden van de Vituskerk in Blauwhuis, de Martinuskerk in Blauwhuis en de Josephkerk in Heeg (vrijdags al te zien op www.RKK.nl). Er worden veel kinderen van de scholen uit Sneek en omgeving verwacht, met een zelfgemaakte Palmpasestok in de hand.

Symposium

Pleidooi voor duidelijk beginritueel

Akkrum | In de Terpsterkerk van Akkrum kwamen zaterdagmiddag bijna vijftig mensen naar het mini-symposium van de Beraadsgroep voor Liturgie en Kerkmuziek van de PKN. Pastor Ekkehard Muth uit Nijmegen pleitte er een helder en nadrukkelijk beginritueel voor kerkdiensten. Tijdens de bijeenkomst werd afscheid genomen van da. Toos Reichman-Scheffer als voorzitter. Zij is opgevolgd door Ds. Ulbe Tjallingii.

Pensioenen

Protestantse kerk in Genève kampt met miljoenschuld

Genève | De protestantse gemeente in Genève heeft vorig jaar een fors verlies geleden: 3 tot 4 miljoen Zwitserse francs ofwel 2,4 tot 3,3 miljoen euro.

De kerk gaat flink snijden in de salarissen van kerkelijk werkers.

Vooraf de pensioenuitkering van oud-medewerkers is een forse strop voor de kerk: de pensioenskas heeft momenteel een tekort van bijna 10 miljoen euro. Nu ook het aantal kerkelijk werkers wordt teruggedrongen, worden de lasten relatief alleen maar zwaarder. De kerk neemt hierover in juni een beslissing.

Het aantal predikanten, kerkbeheerders, pastorale hulpverleners en

andere betaalde kerkelijk werkers staat nu op tachtig. Dat moeten er tussen 2013 en 2020 vijftig worden. De kerk hoopt dit met natuurlijk verloop onder het personeel te realiseren. De kerk gaat meer gebruik maken van lekenvrijwilligers.

Er zijn nog geen plannen om kerkelijke gebouwen van de hand te doen. Dat is ook erg lastig, volgens de krant *Tribune de Genève*. De Zwitserse staat heeft in 1907 kerkgebouwen verkocht aan kerken met als voorwaarde ze niet van de hand te doen. Wel is het mogelijk dat bedrijven en organisaties in samenwerking met de kerkelijke gemeente een deel van een kerkgebouw huren.

Kluun (m) tijdens het jaarlijkse Boekenbal in de Stadsschouwburg in Amsterdam, vorige week. Foto: ANP

Agenda

Dinsdag 19 maart

- **Aldtsjerk**, Pauluskerk: bezinningsbijeenkomst Oecumenische Werkgroep Trynwälden. Aanvang 19.30 uur.
- **Burgum**, De Stryp: Lezing: Oude vragen, nieuwe antwoorden - De Doornse Catechismus. Inleider: ds. Jolanda Paans. Aanmelden tel. 0511-462655. Aanvang 20.00 uur.
- **Dokkum**, De Herberg: bijeenkomst vrouwengroep Dochters van Sion met thema Dromen. Aanvang 19.30 uur.
- **Drachten**, De Arke: meditatief schilderen en wandelen in de 40-dagertijd voor Pasen. Aanvang 20.00 uur.
- **Drachten**, Grote Kerk: religieuze aspecten van fantasy- en sciencefiction-films, door Rinke van Hell. Aanvang 19.30 uur.

Beroepingswerk

Christelijke Gereformeerde Kerken

- **Beroepen**: te Alphen aan den Rijn, te Zeist en te Elburg, kandidaat J. de Bruin te Barendrecht.

Gereformeerde Gemeenten

- **Beroepen**: te Rotterdam-Alexanderpolder, ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke; te Rilland-Bath, ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam; te Westkapelle, ds. C. van Krimpen te Yerseke; te Wageningen, ds. J.J. Tanis te Middelburg-Zuid.

Gereformeerde Gemeenten in Nederland

- **Beroepen**: te De Beek-Uddel, ds. A. Schultink te Gouda (Stationsplein); te Leerdam, ds. J.A. Weststrate te Terneuzen; te Veenendaal, ds. M. Krijgsmann te Arnhem; te Oud-Vossemeer, ds. J. Roos te Barneveld.
- **Bedankt**: voor Kruiningen, ds. J.A. Weststrate te Terneuzen.